

IV. Industria

- No avance do IGE, o VEB xerado pola industria galega descendeu en 2022 un 2%, caída que se explica fundamentalmente pola evolución do sector enerxético. Con todo, a actividade manufactureira tamén tivo un comportamento anual negativo
- Cun incremento do VEB industrial en 2021, o sector manufactureiro galego perdía máis de 10 mil ocupados. En 2022, a pesar da redución do VEB, a ocupación medrou en 1.400 traballadores
- O índice de produción industrial (IPI) caeu en 2022 un 1,3%, o que supoñía que o volume de produción en Galicia non era capaz de recuperar os niveis anteriores á crise sanitaria, sendo a produción similar á que se lograba en 2015
- A pesar das dificultades na produción de automóbiles e nun contexto de crise nas subministracións, a facturación galega en 2022 ascendeu a 11.550 millóns de euros, 350 millóns máis dos acadados en 2021
- A metalurxia foi un dos sectores con peores resultados en 2022 debido, sobre todo, ao encarecemento da factura enerxética
- As cifras de facturación de Inditex en 2022 foron similares á facturación de toda a industria manufactureira galega en 2020
- Os prezos dos produtos industriais tras un longo período de estabilidade presentaron en 2021 unha taxa de variación do 40,3% e en 2022 alcanzaron o 13,0%. Os custos laborais non contribuíron, en termos xerais, ao crecemento dos prezos, tanto en Galicia como en España
- As exportacións industriais en Galicia descendieron un 1,9% medidas en termos reais (en termos monetarios, ante a subida dos prezos, aumentaron un 13,2%)
- Persiste a especialización da industria galega con respecto á española en tres actividades: confección de pezas de vestir, vehículos de motor e madeira
- Con fondos Next Generation EU, ata finais de 2022 aprobáronse en España un total de doce PERTE, dos que da maioría deles se beneficiará a industria galega. Así, no PERTE das enerxías renovables, hidróxeno renovable e almacenamento, tres proxectos galegos recibirán un apoio de 32 millóns de euros.
- A posible instalación da lusa Altri en Palas de Rei-Lugo para fabricar fibra téxtil a partir da madeira de eucalipto está pendente da concesión de axudas dos fondos europeos.

A actividade

As últimas estimacións dispoñibles no momento de redactar este informe sobre a actividade mantida polo sector industrial galego en 2022 mostran, con respecto a 2021, un descenso dun 2% na xeración de VEB; caída que se explica, ante todo, pola evolución do sector enerxético. Con todo, a actividade manufacturera tamén mantivo un comportamento anual negativo ao rexistrarse un descenso do 0,5%. Con estes resultados trúncanse as expectativas existentes ao comezo de 2021 de que, conforme se fose superando a crise sanitaria motivada pola COVID-19, se retornaría paulatinamente á produción de 2019. Así, ante unha diminución do 12,1% do VEB industrial en 2020, en 2021 a recuperación foi de tan só o 3,9% e este impulso positivo non se mantivo en 2022.

As razóns que explican esta evolución negativa da actividade son múltiples e unha boa parte delas débense a factores exógenos á propia industria galega. Certamente, unha conxuntura internacional moi desfavorable incidiu no primeiro semestre de 2022 na traxectoria negativa do sector enerxético galego, o que contrastou co dinamismo que nese período aínda exhibía a industria manufacturera, en especial durante o segundo trimestre. Agora ben, fronte a unha situación difícil de manexar nas subministracións enerxéticas, cos problemas no transporte e na adquisición de provisións en mercados tradicionais, das que un exemplo evidente é a crise, xa iniciada en 2020, dos microchips no sector da automoción, e nun escenario de incesantes subidas nos prezos, a industria manufacturera galega non foi capaz de manter na segunda metade do ano o dinamismo mostrado no primeiro semestre. Deste xeito, no cuarto trimestre de 2022 a caída estimada na actividade foi do 5,3%. Estes resultados negativos supoñen que a actividade industrial non colaborou, en verdade lastrou, o incremento do PIB galego rexistrado neste período, un 3,8%. Agora ben, a evolución sectorial non foi homoxénea como se comprobará máis adiante.

Doutra banda, e como contextualización desta actividade no conxunto da economía de Galicia, cabe indicar que o peso relativo de toda a industria nos últimos anos adoitou roldar, en termos monetarios, o 15% do PIB galego; porcentaxe que se reduce ao 11% se só se considera o sector manufacturero. Estamos, por tanto, nunhas cifras próximas, aínda que máis baixas, da media española pero sensiblemente inferiores ás de comunidades como Navarra ou País Vasco, cuxo peso roldaba, respectivamente, o 28,5% e o 23% do PIB na industria no seu conxunto. Ante a potencialidade latente e a tradición industrial existente en Galicia, en particular na súa fachada atlántica, tería que ser un reto colectivo conseguir unha maior especialización da economía nun sector que xera un efecto multiplicador considerable ao conxunto da economía. Os actuais problemas que está a carrexar a deslocalización desta actividade deberían servir de acicate para alcanzar un novo modelo produtivo no actual contexto da transformación dixital das empresas.

En canto a 2022, unha menor produción que en 2021 adoita implicar unha caída na ocupación. Non foi así na industria manufacturera, a cal vén mostrando nos últimos anos unha traxectoria do emprego contraria á do VEB. Así, mentres a ocupación aumentaba levemente (900 traballadores) en 2020, a pesar dunha caída do 11,6% da actividade, en 2021, coa recuperación do VEB, o sector manufacturero perdía máis de 10 mil ocupados. A incidencia dos ERTE por forza maior ou os axustes do persoal fronte a unha

Cadro núm. 1
Macromagnitudes básicas do sector industrial en Galicia

	VEB industria	VEB industria manufacturera	PIBpm	% Industria manufacturera sobre PIB	% industria sobre PIB
Prezos correntes (miles de euros)					
2020	8.621.240	6.450.932	58.705.921	11,0	14,7
2021	9.602.585	7.058.117	63.247.504	11,2	15,2
2022	10.704.743	7.524.421	68.817.344	10,9	15,6
TVI (%) 2022/2021	11,5	6,6	8,8		
TVI (%) I trimestre 2022/2021	10,7	7,3	10,0		
TVI (%) II trimestre 2022/2021	15,5	11,9	10,3		
TVI (%) III trimestre 2022/2021	10,9	5,9	7,9		
TVI (%) IV trimestre 2022/2021	9,0	1,7	7,2		
Índices de volume					
TVI (%) 2020/2019	-12,1	-11,6	-8,8		
TVI (%) 2021/2020	3,9	6,3	5,2		
TVI (%) 2022/2021	-2,0	-0,5	3,8		
TVI (%) I trimestre 2022/2021	-7,1	0,8	5,3		
TVI (%) II trimestre 2022/2021	1,3	4,2	5,3		
TVI (%) III trimestre 2022/2021	-2,1	-1,3	2,7		
TVI (%) IV trimestre 2022/2021	0,0	-5,3	2,2		

Fonte: IGE. Contabilidade Trimestral de Galicia (Avance).

nova conxuntura económica nos sectores máis importantes da economía galega permiten explicar este peculiar comportamento; que volve sorprender cos resultados da ocupación en 2022, cun incremento de 1.400 traballadores, seguramente explicables polo elevado crecemento do PIB no primeiro semestre que permitiu unha maior contratación nese período e cunha desaceleración posterior na que se mantiveron os postos de traballo.

Fronte a esta evolución da ocupación na industria manufactureira, asístese en 2022 a un derrube no emprego das industrias extractivas e enerxéticas galegas. De 15.400 traballadores pasouse a 10.700, ou sexa, case se perdeu un de cada tres traballadores. A impresión que suxire esta dinámica é que se atravesa por un período de transición no que se está reconfigurando un sector cunha necesaria aposta polas renovables. De realizarse os investimentos programados tal e como se están anunciando, a xeración de enerxía, xunto coa actividade manufactureira que esta actividade arrastra, manterase como unha das principais actividades xeradoras de VEB industrial galego nos próximos anos. Hai que lembrar que, fronte ao peche ou o freo na produción das plantas de xeración de enerxía mediante combustibles fósiles, tanto para Meirama como para As Pontes, presentáronse senllos proxectos de xeración de hidróxeno verde; o primeiro promovido por Reganosa, Naturgy e Repsol, mentres que o das Pontes está impulsado por Reganosa contando coa portuguesa EDP como socia. Ademais destas iniciativas nos dous municipios galegos que contaban con térmicas, tamén se anuncian, ao amparo do PERTE do hidróxeno verde do que faremos referencia máis adiante, unha iniciativa de Iberdrola e Foresa para Caldas de Reis e outra para o porto de Vigo no que participan doce pemes xunto con Aclunaga, CTAG e ANFACO. A maiores, Foresa tamén promove a creación dunha planta de xeración de metanol verde en Mugar dos, para a que se anunciou un investimento de 150 millóns de euros, agardando que estea operativa en 2025. Tamén cómpre sinalar o anuncio de Maersk para a construción dunha planta de metanol verde, previsiblemente no porto exterior da Coruña. Por último, non se pode esquecer o futuro papel da eólica mariña, para o que se acaban de definir, non sen controversia pola súa incidencia coa actividade pesqueira, as zonas de alto potencial; nelas, Galicia, con catro dos oito polígonos, terá un peso crucial. Destes polígonos, o máis extenso de España sitúase enfronte das costas de Ferrol e Ortegal.

Mentres o IGE estimaba unha caída do VEB industrial do 2% en 2022, o índice de produción industrial (IPI) confirmaba este descenso que cuantificaba no 1,3%. Este dato supoñía que o volume de produción en Galicia non era capaz de recuperar os niveis anteriores á crise sanitaria en 2019, sendo a produción de 2022 similar á que se lograba en 2015. Nos cadros 2 e 3 preséntase a desagregación deste índice baixo dous criterios diferentes. No cadro 2 obsérvase a evolución trimestral e a media anual, en ambos os casos como o valor medio dos respectivos meses, do IPI desagregado en cinco grandes grupos, clasificados segundo o destino económico dos bens que se fabrican. Neste cadro apréciase que, ademais do sector enerxético, cunha caída do IPI do 6,3%, outro grupo tivo tamén un comportamento moi negativo en 2022. Trátase da fabricación de bens intermedios, cuxo IPI descendeu un 5,1%. A metalurxia, a fabricación de produtos metálicos e a elaboración de material eléctrico son tres sectores cuxa produción se viu moi afectada pola carestía do prezo da enerxía, ben que constitúe un elemento básico no seu proceso produtivo. Esta situación levou a ter que limitar a produción e a centralala naquelas horas cun menor custo enerxético.

Cadro núm. 2
Índice de produción industrial en Galicia
(Ano 2015=100)

		I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.	Media	TVA (%)*
Xeral	2020	103,4	73,4	100,3	107,3	96,1	
	2021	106,9	101,7	100,8	107,0	104,1	8,3
	2022	100,6	105,8	98,1	106,4	102,7	-1,3
Consumo duradeiro	2020	105,8	80,1	135,2	129,1	112,5	
	2021	143,4	170,0	197,3	212,9	180,9	60,8
	2022	185,9	225,2	188,6	209,9	202,4	11,9
Consumo non duradeiro	2020	105,9	79,5	125,3	116,4	106,8	
	2021	109,1	127,3	138,8	134,9	127,5	19,4
	2022	125,0	137,8	138,4	114,6	129,0	1,1
Bens equipo	2020	99,0	61,2	103,1	113,5	94,2	
	2021	103,3	89,6	83,2	97,6	93,4	-0,8
	2022	90,5	99,0	91,7	105,5	96,7	3,5
Bens intermedios	2020	110,2	92,5	116,6	115,7	108,8	
	2021	110,2	122,0	119,9	120,3	118,1	8,6
	2022	115,9	120,3	101,1	111,0	112,1	-5,1
Enerxía	2020	99,1	61,9	59,7	84,7	76,4	
	2021	104,0	70,2	64,3	75,9	78,6	2,9
	2022	72,0	66,9	64,1	91,4	73,6	-6,3

* Taxa de variación anual (sobre a media).

Fonte: INE.

Cadro núm. 3

Índice de produción industrial en Galicia. Por seccións e divisións da CNAE-2009

(Ano 2015=100)

	2008	2021	2022	TVA (%) 2022/2021	TVA (%) 2022/2008
Índice xeral	131,3	104,1	102,7	-1,3	-21,8
B Industrias extractivas	220,8	166,3	238,3	43,3	7,9
08 Outras industrias extractivas	220,7	166,3	238,3	43,3	7,9
C Industria manufactureira	140,1	112,8	112,3	-0,5	-19,8
10 Industria da alimentación	97,8	121,4	114,7	-5,5	17,3
11 Fabricación de bebidas	78,4	121,7	131,4	8,0	67,7
13 Industria téxtil	269,0	91,7	83,8	-8,6	-68,8
14 Confección de roupa de vestir	146,5	162,3	192,9	18,8	31,7
15 Industria do coiro e do calzado					
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	135,4	147,5	150,4	1,9	11,1
17 Industria do papel	108,8	114,2	83,9	-26,6	-22,9
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados					
19 Coquerías e refino de petróleo					
20 Industria química	104,1	105,0	116,5	11,0	11,9
21 Fabricación de produtos farmacéuticos					
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	113,9	113,3	107,2	-5,4	-5,9
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	127,1	115,9	127,3	9,8	0,1
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	139,8	98,7	70,1	-29,0	-49,9
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	150,2	106,3	107,8	1,4	-28,2
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos					
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	192,7	107,7	88,6	-17,7	-54,0
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	187,6	131,5	147,2	11,9	-21,5
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	190,3	96,9	96,5	-0,4	-49,3
30 Fabricación doutro material de transporte	258,4	54,8	49,1	-10,4	-81,0
31 Fabricación de mobles	173,1	176,7	202,8	14,8	17,2
32 Outras industrias manufactureiras	83,7	161,8	172,2	6,5	105,7
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	253,4	69,0	72,1	4,4	-71,5
D Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	92,6	71,4	63,5	-11,1	-31,5

Fonte: IGE.

A evolución negativa dos dous macrosectores anteriores foi contrarrestada pola dinámica positiva da xeración de bens de consumo e, en menor medida, pola fabricación de bens de equipo. En canto aos bens de consumo cabe subliñar o incremento dun 11,9% do índice dos de consumo duradeiro, aumento que xa viña precedido dunha taxa de variación do 60,8% en 2021. Estamos ante un incremento tan notable nestes últimos dous anos que en 2022 xa se producía máis do dobre que en 2015. Con todo, este grupo presenta un peso moi escaso na estrutura industrial galega e a súa elevada volatilidade xustificábase por esa dimensión, xa que un pequeno cambio na produción dunha das súas actividades provoca variacións moi bruscas na súa taxa de crecemento. É o caso dos sectores da fabricación de mobles e o doutras industrias manufactureiras.

En canto aos bens de consumo non duradeiros, a actividade en 2022 mantívose relativamente estable (subiu a produción un 1,1%), mentres que é salientable un crecemento do 3,5% do grupo de bens de equipo; actividade que aínda non foi capaz de alcanzar o nivel de produción de 2015. Debido ao grupo de bens ao que nos estamos referindo, entre os que se inclúen a automoción, o sector naval ou a fabricación de maquinaria, este retroceso é moi prexudicial para o conxunto da economía. Afortunadamente, na fabricación de maquinaria produciuse en 2020 un incremento na súa produción do 11,9%.

Ante a carencia de información sobre a situación dos estados contables da industria galega en 2022, cuestión estudada polo INE na Estatística estrutural de empresas: sector industrial e cuxos últimos datos dispoñibles se refiren a 2020, e dado que a Enquisa industrial de produtos (informa sobre 4 mil produtos industriais que cobren unha parte importante do sector industrial español) aínda se refire a 2021; a única fonte actual dispoñible para a comprensión da evolución da produción nas diferentes actividades que configuran o sector industrial galego en 2022 é a desagregación do IPI que elabora o IGE seguindo as divisións establecidas na Clasificación Nacional de Actividades Económicas (CNAE-2009) e cuxos resultados se recollen no cadro 3.

Da observación deste cadro, e considerando exclusivamente a industria manufactureira, cómpre efectuar varias consideracións. En primeiro lugar, o descenso que reflicte o IPI xeral dun -0,5% en 2022 é idéntico á primeira estimación efectuada polo IGE sobre o VEB. Esta estatística reforza a certeza dunha menor actividade industrial 2022 con respecto a 2021.

Doutra banda, o ano base utilizado é 2015. Dado que o valor do índice en 2022 é 112,3, apréciase un incremento da produción industrial nun 12,3% neses sete anos; variación que foi insuficiente para alcanzar a produción total conseguida en 2008, ano de comezo dunha crise. Así, se se modifica o ano base e o valor do IPI industrial fose 100 en 2008, o resultado en 2022 sería 80,2. Este último dato suxire unha caída da produción industrial galega, xa que a actividade de 2022 está moi lonxe de alcanzar a dimensión existente antes do inicio da crise en 2008. Este freo está motivado, entre outras causas, polas vantaxes competitivas doutros territorios que incitan a externalizar procesos produtivos. A medida que transcurren os anos, o sector industrial depende cada vez máis da produción e o mercado que se desenvolve en economías afastadas. Tras a pandemia e coa crise enerxética e de subministracións, e posteriormente coa guerra de Ucraína, parece que se exploran novas formas organizativas que, agardemos, poidan dar un xiro a esta traxectoria.

En todo caso, o sector industrial galego no seu conxunto mantén na actualidade unha estrutura peculiar, caracterizada pola súa elevada concentración. Das vinte e catro divisións nas que no cadro 3 se descompón a industria manufacturera, unicamente tres tiñan un peso relativo de dous díxitos no total da cifra de negocios e absorbían en 2020, segundo a Estatística estrutural de empresas: sector industrial, o 60,8% da facturación total galega. Obviamente, a traxectoria destas tres actividades explica o comportamento do sector industrial galego no seu conxunto. Estamos a referirnos á industria da alimentación (xeraba un 26,3% da cifra de negocios total), á fabricación de vehículos de motor (23,4%) e á metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixas (11,1%). Estes tres sectores mantiveron un comportamento negativo en 2022. Así, a industria da alimentación, que superou rapidamente a crise de 2008 e apenas se viu afectada pola pandemia, desacelerouse en 2022 un -5,5%; resultado que suxire que a complexa conxuntura internacional incidiu con forza no sector. Situación algo diferente é a do sector da automoción, cuxa produción dista moito da lograda na primeira década deste século, pero que con respecto a 2021 mantívose relativamente estabilizada, ao descender un 0,4%. Peores foron os datos do sector metalúrxico, nos que se detecta unha caída do seu IPI do 29%, o que implica que a produción en 2022 foi un 50% inferior á de 2008.

O sector da alimentación non foi capaz de manter en 2022 o volume de produción de 2021. Como indicamos, o seu IPI descendeu un 5,5%, nun contexto de grandes turbulencias motivadas polos acontecementos internacionais que foron xurdindo tras a pandemia. Este sector reúne un conglomerado moi diverso de subsectores e empresas de tamaños moi diferentes con mercados e problemas distintos. Un factor xeral que afectou, en maior ou menor grao, todo o sector foi a espectacular subida nos prezos das materias primas e subministracións, especialmente no sector cárnico e lácteo. Neste sentido, a principal empresa ourensá do sector, Coren, indica que a confluencia no aumento dos prezos dos *inputs* máis importantes para o sector, cuns prezos, por exemplo, de trigo ou millo que duplican os que había antes; e a dificultade de trasladar na súa totalidade este aumento dos custos aos prezos, xa de por si baixos antes da crise, provoca unha caída nas marxes de beneficio e unha desaceleración na actividade. A falta de coñecer os resultados contables desta empresa en 2022, no ano anterior logrou unha facturación de 864 millóns de euros, un 4% máis que o ano precedente.

Pola súa banda, as conservas de peixe, tras o impulso que supuxo o seu maior consumo nos peores momentos da pandemia, experimentou en 2022 unha caída na produción (cuantificada en España no 7,6%), malia que a elevada inflación motivou que o seu valor monetario ascendese un 5,7%. O atún mantense como produto estrela a unha gran distancia das outras especialidades. Lembremos que o peso galego no sector español supera o 80% e un dos seus principais problemas actuais, ademais dunha posible crise no consumo, é alcanzar un abastecemento de materias primas competitivas ante os tradicionais problemas arancelarios existentes na Unión Europea.

En canto á automoción, segundo Ceaga, o sector resistiu os complexos avatares da actual situación internacional e a incerteza na fabricación dos novos produtos. A facturación galega en 2022, que xeraba o 19% dos vehículos fabricados en España, ascendeu a 11.550 millóns de euros, 350 millóns máis que en 2021. Iso logrouse, como noutros sectores, nun contexto de crise nas subministracións (lembremos a crise dos microchips) e da enerxía, ademais da aceleración da inflación. Pero, ademais, a este sector hai que engadir a crise do transporte cos problemas lóxicos e falta de camioneiros observados nos portos de destino. Iso provocou, por momentos, unha elevadísima concentración de vehículos non só no porto de Vigo senón tamén nos distintos lugares dispoñibles para o seu almacenamento. Este feito, como veremos máis adiante, incidiu no resultado das exportacións. Neste contexto da industria da automoción, cabe destacar o momento da industria de compoñentes, que conseguiu crecer un 5,6% nas súas vendas ao estranxeiro, as cales están moi diversificadas.

Con todo, as perspectivas de futuro da automoción pasan pola empresa tractora Stellantis, agora á espera das posibles axudas públicas e da realización dos investimentos necesarios (cuantificadas en 600 millóns de euros dos que polo menos 200 deberían ser axudas públicas) para reconverter a fábrica e producir un novo modelo. Tras a primeira convocatoria do PERTE VEC (Proxecto estratéxico para a recuperación e transformación económica do vehículo eléctrico e conectado) e tras recibir tan só algo máis de 15 millóns de euros, na segunda convocatoria espera alcanzar o financiamento suficiente e a ampliación dos prazos para conseguir os seus obxectivos e así garantir un bo futuro á factoría viguesa; a cal precisa mellorar os seus custos para competir con vantaxe coas outras instalacións deste grupo, actualmente con sede nos Países Baixos.

En canto ao terceiro sector, a metalurxia xunto coa fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixas, xa se indicou que a súa produción caeu nun 29% en 2022 con respecto ao ano precedente. É precisamente a metalurxia un dos sectores cos peores resultados debido, sobre todo, ao encarecemento da factura enerxética, o que levou as empresas de maior dimensión a que paralizasen unha parte da súa produción nas horas máis caras. A esta contrariedade hai que unir a carencia de subministracións ou a adquisición destas a un prezo moito máis elevado que en 2021, cuestión que empeorou co inicio da guerra de Ucraína. Un terceiro factor que influíu foi o comportamento do transporte tras a pandemia, o que dificultou a chegada das provisións e a comercialización dos produtos.

Entre as actividades que se inclúen neste sector sobresaee a industria do aluminio, cuxa principal referencia en Galicia é a multinacional norteamericana instalada na Mariña, Alcoa. Esta sociedade foi empeorando os seus resultados a nivel global conforme foi avanzando 2022 debido á progresiva escalada dos prezos das materias primas e da enerxía e á sistemática caída do prezo do aluminio no mercado que levou a sucesivos recortes na produción. No referente a Galicia, foi vital o acordo de parar as cubas para a electrólises en 2022 e volver á fabricación de aluminio primario en 2024. Neste sentido, coas últimas informacións, parece probable que o arranque completo non será ata 2025, posto que este acordo foi modificado recentemente. Nestes dous anos manteríase o emprego e, mentres nun principio se prevía un investimento na factoría arredor dos 90 millóns de euros para renovar a actividade, posteriormente incrementouse esta cifra ata os 181 millóns de dólares. En canto á provisión de enerxía, un dos principais problemas cos que se enfronta a factoría, confíase na obtención de permisos de eólicas mediante os acordos a longo prazo con subministradores. Así, a Xunta de Galicia acaba de promover unha iniciativa empresarial prioritaria consistente na construción de trece parques eólicos, dos que doce proporcionarían enerxía ás plantas de Alcoa. Doutra banda, os elevados prezos do gas levaron a Alcoa a producir en Galicia aproximadamente a metade de alumina do que adoita ser o habitual. Unha boa noticia foi a redución destes prezos nos últimos meses de 2022.

No segmento do aluminio, unha das empresas máis importantes en Galicia é a multinacional padronesa Cortizo, especializada tanto nos sistemas de aluminio como o PVC. O seu ciclo de produción é moi completo e, a pesar da contorna económica existente, os resultados desta empresa foron positivos en 2022 e no ámbito do PVC as súas vendas incrementáronse un 16,4%.

Tras estas tres actividades, que en 2020 xeraban 6 de cada 10 euros facturados polo sector manufactureiro galego, o peso relativo dos restantes sectores é considerablemente menor. Con todo, á marxe destes valores cuantitativos, pola súa tradición, polo aproveitamento dos recursos primarios galegos, polos lugares en que se localizan e polo seu efecto de arrastre desempeñan un papel relevante no contexto industrial galego. Ese é o caso da industria da madeira e do moble xa que, aínda que o seu peso industrial en canto á facturación é de tan só o 3,5% e o 0,8% do total, respectivamente, no primeiro Galicia presenta unha elevada especialización (como se comprobará máis adiante) no conxunto da industria española. Os valores do IPI referidos a 2022 reflicten que a actividade na madeira foi similar á de 2021 (o IPI incrementouse un 1,9%), mentres que a fabricación de mobles experimentou un sensible incremento, o 14,8%. Estes dous sectores, configurados por actividades moi diversas, recuperáronse por completo da crise de 2008, xa que en 2022 a súa produción excedía con amplitude a dese ano.

Dentro do sector da madeira, a actividade de maior facturación é a de tableiros, sendo a santiaguesa Finsa un dos seus principais expoñentes. En 2022, superada plenamente a pandemia, o sector mantivo a actividade a pesar do elevado aumento nese ano dos prezos da enerxía.

A contextualización sectorial na industria complicáase co xurdimento de novos produtos e tecnoloxías que van a cabalo de varias actividades tradicionais. Este pode ser o caso do proxecto pilotado polo grupo portugués Altri da fabricación de fibras téxtiles a partir da celulosa do eucalipto. Foi declarado pola Xunta proxecto industrial estratéxico para Galicia e a súa futura localización en Palas de Rei-Lugo terá un efecto

de arrastre na zona xa que, de realizarse e para iso hai que contar con fondos europeos, se prevé un investimento superior aos 800 millóns de euros e 2.500 postos de traballo directos e indirectos.

Outro dos sectores que en 2022 presentou un comportamento positivo é o da fabricación de maquinaria e bens de equipo. Lonxe de alcanzar as cifras de produción de 2008, o crecemento dun 11,9% reflicte unha inusitada actividade nun grupo de bens cuxo volume de facturación só era en 2020 o 1,8% do total da industria manufactureira. É obvio que unha economía que aposte por un maior desenvolvemento industrial debe expandir este sector que achega cambios tecnolóxicos e efectos de arrastre, e é unha fonte de valor engadido.

Tamén a fabricación de bebidas, actividade moi dinámica na última década, mantivo a súa traxectoria expansiva ao crecer un 8% en 2022; achega que supón que desde 2008 o seu incremento no IPI alcance un 67,7%. O viño, xerado principalmente nas cinco DOP e, en menor grao, nas catro IGP, xunto coa fabricación de cervexa, na que sobresaen en Galicia a crecente actividade de Hijos de Rivera, explican o significativo crecemento deste mercado. A colleita vinícola nas DOP marcou un récord en 2021 con 73 millóns de quilos de uva producidas, un 21% máis que en 2020. Iso terá o seu efecto positivo na elaboración e comercialización realizada en 2022. A tendencia crecente en canto á produción de uva estabilízase en 2022, ao recollese nas DOP 70,2 millóns de quilos de uvas. En todo caso, o MAPA cuantifica a produción total de viño en Galicia, con datos provisionais, en 825.951 hectolitros en 2022; dos que 494.553 corresponden ás DOP e 1.300 ás IGP. Estas cifras mostran a elevada cantidade de viño que se elabora fóra das zonas protexidas. En 2021 a produción total foi de 846.762 hectolitros. En canto á fabricación de cervexas, proseguíu en 2022 a expansión de Hijos de Rivera, que comercializa a marca Estrella Galicia. A súa cifra de negocio en 2021 superou nun 27% a de 2020, ano con grandes dificultades na comercialización debido á pandemia. Ante o aumento na demanda e o incremento nos prezos, cabe agardar que os datos de 2022, aínda non publicados, superen os de 2021 e se aproximen ao obxectivo marcado pola compañía de facturar mil millóns de euros no curto prazo.

Dous sectores moi interrelacionados e con resultados contrapostos son a industria téxtil e a confección de pezas de vestir. A primeira mostrou un descenso do IPI do 8,6% en 2022, caída que se debe sumar aos resultados negativos dos anos anteriores e que paulatinamente van convertendo este sector en irrelevante no contexto da industria galega. De feito, unha cifra de negocio en 2020 de 154,4 millóns de euros tan só supuxo o 0,5% do total da industria manufactureira. En sentido contrario, a confección de pezas de vestir vai adquirindo paulatinamente unha maior dimensión. En 2022 creceu un 18,8% e a produción foi un 31,7% superior á de 2008. O seu peso relativo na cifra de negocios é do 4%. Neste sector encádrase en Galicia o grupo Inditex, cuxas cifras de facturación total en 2022, medidas desde febreiro de 2022 a xaneiro de 2023, alcanzaron os 32.569 millóns de euros, cun crecemento do 17,5% respecto ao ano anterior. Os beneficios alcanzaron os 4.130 millóns de euros. As cifras de facturación de Inditex son similares á facturación de toda a industria manufactureira galega en 2020. Iso supón que o volume de negocio desta sociedade con tendas en case todo o mundo nada ten que ver cos resultados da industria téxtil-confección na economía galega. Con todo, o seu impacto en sectores industriais e de servizos galegos é moi potente, sendo actualmente unha das empresas tractoras máis importantes.

Porén, a actividade do sector da confección galega segue lonxe da alcanzada hai unhas décadas, xa que paulatinamente foron pechando moitas das cooperativas existentes no sector. O volume de externalización da produción en Portugal, Marrocos, Turquía e en varios países do continente asiático supuxo unha actividade tan grande que, se se comparan, as cifras de Galicia quedan ridículas. O desenvolvemento da dixitalización coas vendas en liña foi modificando o negocio desta multinacional galega ata o extremo de que, máis que unha produtora e comercializadora de confección de pezas de vestir no sentido máis tradicional, hoxe en día case se configura como unha empresa tecnolóxica apoiada nun conglomerado de empresas TIC que inciden en todas as liñas de produción e de negocio. Iso conxúgase cunha xestión máis eficiente das tendas físicas.

Se o feito de que o domicilio fiscal de Inditex estea en Arteixo dalgún modo altera os resultados en Galicia do sector téxtil-confección e, en concreto, na provincia da Coruña, algo similar sucede nas provincias de Ourense e Pontevedra, ao ter tamén o seu domicilio sociedades punteiras do sector en España. É o caso de Adolfo Domínguez, Roberto Verino, Téxtil Lonia en Ourense e, máis recentemente, Bimba y Lola na provincia de Pontevedra.

Ademais do sector metalúrxico e do téxtil, os resultados máis negativos, froito dunha intensa caída na actividade, rexistráronse na industria do papel, na fabricación de material e equipamento eléctrico, pero, sobre todo, pola súa tradicional importancia na industria galega, no sector denominado "fabricación doutro material de transporte" no que se inclúe á construción naval. O IPI estima un descenso na produción

dun 10,4% e, como adoita ser habitual, o convulso sector naval galego presentou en 2022 claroscuros, nunha contorna de expectativas máis optimistas que nos exercicios anteriores.

A melloría nas expectativas sobre os estaleiros do sur de Galicia fundaméntase en varios aspectos. Lembremos que en plena pandemia se produciron dous episodios importantes no sector. O primeiro foi o peche da factoría Vulcano e a súa adquisición por Astillero San Enrique e o segundo foi afrontar a difícil situación que atravesaba o maior estaleiro da ría de Vigo, Hijos de J. Barreras, e a súa adquisición polo grupo Armón. As últimas noticias ao respecto son as que proporciona o Xulgado do Mercantil, que declarou fortuíto o concurso de acredores e a reflotación do estaleiro polos seus novos propietarios; que xa conseguiu un contrato por unha contía próxima aos 35 millóns de euros para a construción dun buque oceánico para o servizo marítimo da Garda Civil. Pola súa banda, os novos propietarios de Vulcano reiniciaron a actividade á marxe do sector naval e agora é unha empresa máis de compoñentes de automoción e realiza túneles climáticos para testar coches eléctricos.

En canto ao conxunto dos estaleiros, a carteira de pedidos é das máis altas dos últimos anos, destacando o bo momento de Freire e tamén de Nodosa, neste caso na ría de Pontevedra. Pola súa vez, Metalships, como xa se indicaba no informe anterior, segue estando á venda e a súa actividade está a centrarse nas reparacións.

Polo que respecta á actividade no norte de Galicia, a principal noticia de 2022 foi o inicio en abril do corte de chapa da primeira das cinco fragatas F-110 programadas por Navantia para construír no estaleiro de Ferrol durante os próximos dez anos. Dótase ao fin de carga de traballo a unha histórica factoría que tradicionalmente tivo grandes altibaixos na súa actividade, á vez que se facilita a renovación tecnolóxica e a necesidade de realizar investimentos que se deben concretar no esperado Plan industrial. Doutra banda, o estaleiro de Navantia en Fene, antiga Astano, especializada na eólica mariña, mantén as expectativas de ser un dos centros de referencia deste sector e, recentemente, Iberdrola acáballe de adjudicar un contrato co seu socio Windar Renovables; o que supón a fabricación de 45 cimentacións para un parque no Reino Unido e quince meses de carga de traballo.

Tamén dentro da actividade de fabricación doutro material de transporte figura a produción do sector aeronáutico que foi adquirindo un certo peso nos últimos anos, malia que segue sendo unha actividade incipiente. Segundo indica o Consorcio Aeronáutico Galego (CAG), o sector xa conta con 1.250 traballadores e a súa facturación rolda os 100 millóns de euros. A actividade incrementouse tras a crise que atravesou o sector coa pandemia e a enorme caída nos transportes aéreos. Os grandes consorcios parece que xa están plenamente recuperados e a actividade galega, sobre todo con Airbus, saíu reforzada. Cómpre subliñar que as principais empresas deste sector diversifican a súa produción e tamén proporcionan compoñentes ao sector da automoción. Ademais, nos últimos *Informes*, dentro da aeronáutica séguese a traxectoria do Polo Aeroespacial de Galicia no aeródromo das Rozas. A principal novidade en 2022 foi a entrada de Airbus cun compromiso de achegar 213 millóns de euros, que se completarán con 29 millóns achegados pola Xunta de Galicia, e que servirán para tentar poñer en marcha vinte novos proxectos. A maiores tamén se produciu a entrada de Telespazio no ámbito das industrias de drones, xunto cunha das primeiras empresas tractoras, Babcock. Entre as dúas achegarán un financiamento de 41 millóns de euros. Ademais, a outra grande empresa tractora, Indra, xunto a Boeing compraron dentro do polo o centro de simulación para xestionar o tráfico aéreo e cuxas instalacións estarán seguramente concluídas a mediados de 2023. En suma, o dinamismo deste sector é innegable nun segmento industrial de alta tecnoloxía.

Prezos, custos e salarios

O que parecía pouco relevante hai tan só dous exercicios converteuse nunha das variables máis determinantes do comportamento da industria en Galicia en 2022. Referímonos á evolución dos prezos dos produtos industriais, que tras un longo período de estabilidade e, de feito, en 2020 se cuantificaba un descenso dun 1% interanual no mes de decembro, no mesmo período de 2021 a taxa de variación foi do 40,3% e en 2022 alcanzou o 13,0%. Esta situación inusitada, motivada pola alza nos prezos, xa citada, das materias primas, bens intermedios e, sobre todo, da enerxía, non só modificou a estrutura de prezos relativos senón que ocasionou un retraemento na demanda.

No cadro 4 obsérvase que a escalada nos prezos foi moi desigual. Deste xeito, hai sectores que manifestaron a dificultade de traspasar aos prezos os incrementos nos custos. Aquí apréciase a elevadísima suba na provisión de enerxía tanto en Galicia como en España, que se inicia en 2021 (a taxa de variación interanual creceu un 154,1% en Galicia) e estes prezos tan altos aínda o son máis en 2022 ao incrementarse esta taxa un 10,1%. Iso suxire que se está nunha situación dun case imposible retorno aos valores do inicio

Cadro núm. 4

Índice de prezos industriais en Galicia. Por seccións e divisións da CNAE-2009. Taxas de variación interanual
(Ano 2015=100)

	Galicia			España		
	Decembro 2020	Decembro 2021	Decembro 2022	Decembro 2020	Decembro 2021	Decembro 2022
Índice xeral	-1,0	40,3	13,0	-1,4	35,2	14,9
B Industrias extractivas	0,1	0,1	11,2	1,4	1,7	9,2
C Industria manufacturera	-2,3	13,4	13,8	-2,0	15,4	13,6
10 Industria da alimentación	0,1	6,7	20,1	1,1	9,6	20,5
11 Fabricación de bebidas	1,2	1,1	6,0	0,4	0,9	6,0
13 Industria téxtil	-2,2	3,8	12,8	-0,2	5,0	11,0
14 Confección de roupa de vestir	1,2	2,1	2,7	0,7	1,1	3,2
15 Industria do coiro e do calzado	-	-	-	0,7	0,9	3,8
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	0,2	21,4	17,7	0,0	13,4	16,3
17 Industria do papel	-4,1	44,1	13,8	0,1	16,5	18,6
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	-5,3	0,1	7,9	-1,4	4,1	9,7
19 Coquerías e refino de petróleo	..	..	..	-25,5	64,0	35,4
20 Industria química	-1,1	14,0	11,1	0,8	31,2	8,4
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	..	..	..	0,9	1,2	2,4
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	-0,8	7,8	8,9	-0,1	9,3	6,9
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	1,8	5,4	9,5	0,5	4,2	16,1
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixas	-0,8	46,0	2,0	3,8	45,8	0,9
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	1,1	5,7	14,8	0,6	10,8	9,0
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	0,1	1,4	0,5	0,6	0,7	2,2
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	2,1	-4,5	35,2	1,6	4,1	7,6
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	-0,6	3,3	5,9	0,6	3,1	7,0
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	-0,4	1,2	2,8	0,7	1,3	5,5
30 Fabricación doutro material de transporte	0,6	1,1	-0,4	0,4	4,1	3,0
31 Fabricación de mobles	1,0	3,5	5,0	1,1	5,0	7,3
32 Outras industrias manufacturerais	0,5	1,6	14,4	1,6	1,3	3,9
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	1,4	3,9	0,9	0,8	0,7	3,4
D Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	3,6	154,1	10,1	0,1	109,3	20,4

Fonte: IGE.

de 2021 e, na actualidade, o máximo que se debe agardar é que no futuro os prezos se estabilicen nos valores de 2022.

Os maiores prezos da enerxía, xunto cos das materias primas, colocou nunha senda inflacionista a práctica totalidade dos sectores económicos. Con todo, no cadro 4 obsérvase que os impactos tiveron certos desfacementos temporais. En 2021 en Galicia, a metalurxia, a industria do papel e a industria da madeira, fabricantes de bens intermedios, xa mostraron un brusco incremento dos prezos; aumento que para os dous últimos sectores persistiu en 2022, non así para a metalurxia. Nas restantes actividades, en 2021 apréciase unha certa contención nos prezos, pero para moitos deles non persiste en 2022. O caso máis significativo, pola súa importancia relativa, é o da industria da alimentación, cuxa taxa do 20,1% en 2022 incidiu negativamente no consumo das familias. Outro caso similar foi o da fabricación de material e equipamento eléctrico, sector que, tras unha caída nos prezos en 2021, medrou un 35,2% en 2022. Unha situación similar vivíuse nas artes gráficas e noutras industrias manufacturerais.

Fronte a estes bruscos incrementos nos prezos obsérvase tamén que hai sectores que se manteñen alleos á presión inflacionista que sacode o conxunto da economía. Cabe destacar a confección de pezas de vestir, a fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos, a fabricación de vehículos de motor e a fabricación doutro material de transporte. En ningún deles a taxa de variación dos prezos superou o 3%. Nesta clasificación destaca a fabricación doutro material de transporte (principalmente o sector naval), única actividade na que os seus prezos descendieron en 2022.

Co cadro 5 obsérvase como os custos laborais non contribuíron, en termos xerais, ao crecemento dos prezos tanto en Galicia como en España. Aínda que tradicionalmente os custos laborais e salariais son máis elevados na industria que no conxunto da economía e o período 2020-2022 non foi unha excepción, a súa estabilidade foi o que predominou nestes tres anos. De feito, mentres en 2021 se apreciou unha lixeira caída con respecto a 2021 nos custos salariais medios por hora da industria galega, o resultado de 2022, 16,07 euros a hora, é case idéntico ao de 2020, 16,08 euros.

Cadro núm. 5
Custos laborais e salarios por hora

	Industria, construción e servizos					Industria				
	2020	2021	2022	TVI (%) 2021/2020	TVI (%) 2022/2021	2020	2021	2022	TVI (%) 2021/2020	TVI (%) 2022/2021
Custo laboral										
Galicia	19,58	19,62	19,83	0,2	1,0	21,84	21,41	21,77	-2,0	1,7
España	21,85	21,73	22,14	-0,5	1,9	23,62	23,44	23,96	-0,8	2,2
Custo salarial										
Galicia	14,42	14,44	14,68	0,2	1,6	17,28	17,20	17,72	-0,4	3,0
España	16,17	16,14	16,50	-0,2	2,2	16,08	15,67	16,07	-2,6	2,6

Fonte: Enquisa anual de custo laboral. INE.

Doutra banda, con datos provisionais, os incrementos salariais que tiveron os convenios colectivos con efectos económicos de 2022 para o conxunto da economía galega (excluíndo os convenios que exceden o ámbito de Galicia), son maiores que a variación observada nos custos salariais medios. Cos datos dispoñibles a decembro de 2022, o incremento pactado fora dun 3,94%, aumentando máis os salarios nos convenios de empresas (4,26%) que nos doutro ámbito (3,90%). Pola súa vez, o incremento en 2022 do custo salarial por hora foi do 1,6%.

Estas diferenzas suxiren que a medida que os salarios vaian progresivamente axustándose á subida de prezos poderían, en teoría, e a expensas do que ocorra cos beneficios empresariais, xerar unha espiral prezos-salarios. Cos resultados de inflación xa coñecidos de 2023 parece desbotarse esta posibilidade.

As opinións dos empresarios industriais

Fronte á información obxectiva analizada ata o de agora, grazas á operación de conxuntura económica que realiza o Ministerio de Industria, Comercio e Turismo, mediante a Enquisa de conxuntura industrial (ECI) dispoñemos de información cuantitativa e cualitativa procedente das empresas sobre a situación actual, con indicadores sobre o que se agarda nun futuro próximo. A enquisa realízase con carácter mensual, se ben cada tres meses se presenta unha visión máis completa que a que se proporciona mes a mes. O problema que tradicionalmente notamos ao observar os resultados galegos é que, ao tentar o Ministerio publicar a información por comunidades autónomas, se reduce de tal modo o tamaño da mostra utilizada que lle resta fiabilidade. O Ministerio elabora a información para o total do sector industrial, excluída a actividade de enerxía, e desagregaa segundo o destino económico dos bens. Este problema coa mostra seguramente motivou que nos últimos meses xa non se publique información para Galicia sobre o segmento de bens de equipo. Por todo iso, estes resultados deben tomarse con cautela e, en todo caso, entender que son só indicativos.

Unha das variables máis relevantes da ECI é a que recolle o uso da capacidade produtiva das plantas industriais galegas. Segundo esta estatística, 2022 comezou cun uso do 78,8%, sendo moi intensa a utilización no segmento de bens intermedios (97,9%) e moi baixa en bens de consumo (59,7%). No primeiro e segundo trimestre do ano o uso das plantas en bens de consumo presenta un lixeiro aumento, mentres que se mantén en niveis elevados a utilización da capacidade produtiva do segmento de bens intermedios; actividade que experimenta un retroceso no terceiro trimestre (o que tamén se reflicte no valor do IPI), para recuperarse no últimos tres meses do ano. Nos tres últimos trimestres, a utilización existente en bens de consumo apenas variou, situándose arredor dos dous terzos da súa capacidade total. Finalizado o ano, o uso xeral das plantas alcanzou o 79,7% case un punto por encima do valor de finais de 2022.

Este uso suxire que, mentres unha maior produción de bens intermedios requiren a necesidade de investimentos que melloren e incrementen a súa capacidade produtiva, no caso de bens de consumo en 2022 a produción era sensiblemente inferior á capacidade existente.

Con esta información obxectiva cabe preguntarse cales son os factores que limitaron a produción galega. En liñas xerais, os empresarios industriais enquisados manifestaron que o comportamento de tres factores, que a priori poderían ter certa relevancia, apenas incidiu para eles na produción alcanzada. Así, parece que non houbo unha carencia de man de obra nin tampouco unha falta de investimentos ou de provisións de materias primas. Isto último contrasta cos problemas na compra de subministracións tras a pandemia, co aumento da demanda mundial, a crise nos transportes e a situación xerada pola guerra en Ucraína. Tampouco foi relevante a necesidade de tesourería ou os problemas no financiamento, o que en parte choca co crecemento dos prezos e a traxectoria á alza dos tipos de xuro. Pola contra, como xa vén sendo tradicional nos resultados desta enquisa nos últimos anos, o talón de Aquiles nos dous subsectores

segue sendo a debilidade da demanda nos mercados nos que participan. Esta variable é máis limitadora no segmento de bens de consumo que no de bens intermedios. Doutra banda, tamén é significativo na enquisa o factor denominado "Outros", no que se recolle o efecto de variables exóenas ás empresas industriais e que afectan a produción. Aí inclúense as expectativas xeradas pola evolución das variables macroeconómicas, a situación política e económica interna e externa e, polo que se manifesta, teñen un impacto na actividade.

Por último, en canto ás expectativas existentes na produción en xeral, estas son neutras (un número similar de empresarios manifiestan que son ou favorables ou desfavorables), pero as que se teñen no sector de bens de consumo foron moi pesimistas no segundo e terceiro trimestre de 2022, para mellorar nos últimos meses dese ano.

A dimensión das empresas

O Directorio Central de Empresas (realizado polo INE) permite observar a evolución do número de empresas e locais cos que conta o sector industrial galego. O INE elabora o DIRCE con referencia ao 1 de xaneiro de cada ano, co cal o último dato publicado corresponde ao comezo de 2022. Por esta razón, se se compara coa información do período anterior, no cadro 6, o que realmente se recolle na cuarta e oitava columnas son as variacións acaecidas en 2021. Ata decembro de 2023 non se publicarán os datos referidos ao 1 de xaneiro de 2023.

O DIRCE facilita información do número de empresas por subsectores industriais segundo o número de asalariados. No cadro 6 recóllense os datos totais e das microempresas, entendidas como as que contan entre 0 a 9 traballadores. Unha primeira nota característica que se percibe é o elevado predominio no sector industrial galego de microempresas pertencentes ao sector da alimentación e ao de fabricación de produtos metálicos. Entre os dous representaban ao redor dun terzo do total.

Cos resultados de inicio de 2022 apréciase que o sector perde dimensión con respecto a 2021 ao contar cun 1,1% de empresas menos. Iso debeuse a que no segmento de microempresas houbo máis peches que aperturas e a súa caída do 1,5% non puido compensarse co crecemento do 1,7% no número de

Cadro núm. 6

Número de empresas industriais localizadas en Galicia

	Total				Microempresas			
	2020	2021	2022	TVA (%) 2022/2021	2020	2021	2022	TVA (%) 2022/2021
05 Extracción de antracita, hulla e lignito	2	1	1	0,0	2	1	1	0,0
06 Extracción de cru e gas natural	0	0	0		0	0	0	
07 Extracción de minerais metálicos	9	10	10	0,0	9	9	8	-11,1
08 Outras industrias extractivas	205	182	172	-5,5	165	143	134	-6,3
09 Actividades de apoio ás industrias extractivas	2	2	1	-50,0	2	2	1	-50,0
10 Industria da alimentación	1.954	1.918	1.912	-0,3	1.543	1.524	1.516	-0,5
11 Fabricación de bebidas	517	503	499	-0,8	476	463	453	-2,2
12 Industria do tabaco	0	0	0		0	0	0	
13 Industria téxtil	420	397	378	-4,8	392	371	348	-6,2
14 Confección de roupa de vestir	708	700	665	-5,0	624	621	600	-3,4
15 Industria do coiro e do calzado	50	48	44	-8,3	42	40	35	-12,5
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	958	941	904	-3,9	842	832	783	-5,9
17 Industria do papel	39	36	39	8,3	26	25	26	4,0
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	719	701	714	1,9	681	663	675	1,8
19 Coquerías e refino de petróleo	0	0	1		0	0	1	
20 Industria química	119	124	121	-2,4	94	95	90	-5,3
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	12	11	11	0,0	7	7	7	0,0
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	162	151	159	5,3	106	97	102	5,2
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	680	644	633	-1,7	564	531	527	-0,8
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	78	74	75	1,4	56	52	50	-3,8
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	2.014	1.986	2.008	1,1	1.741	1.732	1.744	0,7
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos	90	88	91	3,4	77	77	81	5,2
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	59	58	64	10,3	39	44	47	6,8
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	266	258	255	-1,2	180	166	169	1,8
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	100	96	86	-10,4	61	55	46	-16,4
30 Fabricación doutro material de transporte	145	144	140	-2,8	101	96	96	0,0
31 Fabricación de mobles	756	716	711	-0,7	699	662	656	-0,9
32 Outras industrias manufactureiras	532	526	544	3,4	502	499	515	3,2
33 Reparación e instalación de maquinaria e equipamento	901	890	902	1,3	739	725	731	0,8
35 Fornecemento de enerxía eléctrica, gas, vapor e aire acondicionado	387	423	364	-13,9	370	411	348	-15,3
Total	11.884	11.628	11.504	-1,1	10.140	9.943	9.790	-1,5

Fonte: Directorio Central de Empresas, INE.

empresas de maior tamaño, en concreto 29 (fronte a unha perda neta de 153 microempresas). Este incremento débese a que na maior parte dos casos medrou a dimensión das sociedades existentes. Polo común enténdese que un sector industrial excesivamente concentrado en microempresas (en Galicia representaban o 85,1% do total) non pode alcanzar as vantaxes competitivas dun territorio no que na súa estrutura industrial teñen un peso relevante as empresas dunha certa dimensión. A internacionalización, a presenza en mercados españois máis aló dos provinciais ou rexionais, a capacidade de innovación e a adaptación ás novas tecnoloxías parece que requiren un certo tamaño. En Galicia queda aínda por percorrer un longo treito, pero os resultados de 2022, neste sentido, melloran os de 2021.

En canto á traxectoria por rama de actividade obsérvase unha perda de empresas industriais na maior parte dos sectores. Resultan especialmente alarmantes os descenso no sector da automoción no segmento de menor dimensión e tamén na industria da madeira. En sentido contrario, é salientable a evolución positiva de fabricación dos produtos metálicos; sector que, como xa se indicou, concentra o maior número de empresas industriais en Galicia. Doutra banda, nesta estatística tamén se reflicte que segue perdendo dimensión a industria téxtil e a de confección de pezas e vestir a pesar dos bos resultados, xa comentados, das grandes comercializadoras que operan desde Galicia.

Finalmente, apenas variou a dimensión, en canto a número de empresas, en dous dos sectores con maior facturación, a industria da alimentación e a metalurxia.

A presenza da industria galega nos mercados estranxeiros

O seguimento da base exportadora da industria galega en 2022 permite visualizar desde outra perspectiva a traxectoria daqueles sectores que comercializan unha boa parte da súa produción no estranxeiro. Debido a que a maior parte do comercio de bens que se realiza desde Galicia é de produtos manufacturados, esta epígrafe do sector industrial complementa a análise do sector exterior que se realiza noutro capítulo deste informe.

As estatísticas do comercio externo de 2022, tomadas en termos monetarios, presentan un gran problema ao estaren alteradas pola evolución dos prezos, froito da elevada taxa de inflación. Esta cuestión en anos precedentes, fronte a unha relativa estabilidade nos prezos, era menos relevante. A comparación monetaria con 2021 queda así lastrada polos prezos. A alternativa de visualizar a evolución na compra e venda de mercadorías segundo a variación no peso presenta a dificultade da heteroxeneidade, en canto ao volume, dos diversos produtos. Afortunadamente, o IGE elabora os índices de valor unitario, entendidos estes como unha aproximación aos índices de prezos das operacións de exportación e importación de mercadorías, excluídas as que se realizan co resto de España. Así, a información do cadro 7 presenta o comercio exterior deflactado polos valores dese índice para cada división. Con todo, esta información queda incompleta, xa que este índice non se presenta para todos os sectores. Así, non é posible deflactar os resultados monetarios de seis actividades. Delas, as dúas máis importantes para Galicia son a fabricación doutro material de transporte (sobre todo, o sector naval) e a fabricación de maquinaria.

Cabe observar, en liñas xerais e de acordo coa desaceleración na actividade industrial, que as exportacións industriais en Galicia, así medidas, descendieron un 1,9% (en termos monetarios aumentaron un 13,2%). Deste xeito, non persistiu a recuperación do comercio lograda en 2021 fronte a 2020; circunstancia que cabería agardar ante a total parálise comercial apreciada nos primeiros meses da crise sanitaria.

As diferenzas das cifras do comercio co estranxeiro e a facturación total permítenos ver que, no caso do comercio, só dúas divisións galegas sobresaen moi por encima do resto en canto ao valor do exportado. A primeira é a fabricación de vehículos de motor, actividade moi centrada no estranxeiro e cun comercio particularmente dirixido cara aos países con centros loxísticos de Stellantis, en especial, Francia. A pesar de que o IPI desta actividade alcanzaba en 2022 unha produción similar á de 2021, debido aos factores negativos xa comentados e, en particular, á crise no transporte, nas exportacións apréciase unha caída do 7,6%. Este dato revela que foi un ano moi malo para un sector que, a pesar diso, case acaparaba a cuarta parte do total da exportación industrial galega.

A segunda actividade en 2022, case tan relevante como a automoción, é a confección de pezas de vestir. Neste sector, as cifras da facturación da industria galega (1.346 millóns de euros en 2020) quedan moi lonxe das do comercio (sen deflactar serían 5.630 millóns en 2022); por tanto, a cuarta parte destas. A comercialización dos produtos procedentes de diversos lugares do mundo (baste comprobar no cadro 7 a contía das importacións), realizada, sobre todo, desde os centros loxísticos que conta Inditex en Galicia, explica que as cifras do comercio externo non teñan nada que ver co que realmente se fabrica en Galicia. Como na automoción, en termos reais rexistrouse un descenso do 6,5%, o que, no fondo, obedece

sobre todo ás estratexias de distribución da multinacional galega, xa que anteriormente se indicaba que a súa facturación medrou nese período un 17,5%. En todo caso, e a pesar dos peores resultados de 2022 fronte a 2021, estas dúas actividades case representan a metade das exportacións galegas de manufacturas.

Pola súa banda, o sector líder en facturación, a alimentación, só absorbía o 11,1% do exportado (26,3% da cifra de negocios en 2020), confirmando que a súa comercialización está máis concentrada na economía española. As vendas ao estranxeiro en 2022 foron moi similares ás de 2021 e teñen a peculiaridade de que se centran nos produtos de mar-industria. Tampouco é tan relevante, con respecto á facturación realizada, a exportación do sector metalúrxico, actividade que non obtivo bos resultados. Pola contra, mentres a Estatística estrutural de empresas: sector industrial non proporciona información sobre o refino de cru que Repsol realiza na súa factoría da Coruña, nas estatísticas de comercio exterior esta actividade ten un peso relativamente elevado. Así, en 2022, a pesar da subida do prezo do combustible, as exportacións en termos reais incrementáronse nun 45,3%. Non obstante, resulta obvio que a súa incidencia na industria galega, tanto no emprego como na actividade, é escasa e as bruscas oscilacións no seu comercio obedecen ás estratexias da petroleira sobre o conxunto das factorías coas que conta en España.

Cadro núm. 7

Evolución do comercio co estranxeiro por agrupacións industriais (en miles de euros deflactados polos índices de valor unitario)

EXPORTACIÓN	2021	2022	% 2022 sobre o total	TVI (%)
B Industrias extractivas	119.736	141.139		17,9
C Industria manufacturera	20.115.270	19.732.524	99,3	-1,9
10 Industria da alimentación	2.207.328	2.200.582	11,1	-0,3
11 Fabricación de bebidas	68.531	71.148	0,4	3,8
12 Industria do tabaco				
13 Industria téxtil	774.701	836.588	4,2	8,0
14 Confección de roupa de vestir	4.634.789	4.331.929	21,8	-6,5
15 Industria do coiro e do calzado	387.350	454.503	2,3	17,3
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	524.053	528.019	2,7	0,8
17 Industria do papel	323.902	254.704	1,3	-21,4
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados				
19 Coquerías e refino de petróleo	816.694	1.186.771	6,0	45,3
20 Industria química	881.803	1.008.507	5,1	14,4
21 Fabricación de produtos farmacéuticos				
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	396.237	444.583	2,2	12,2
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	586.968	564.040	2,8	-3,9
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	1.011.532	845.125	4,3	-16,5
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	340.511	547.023	2,8	60,6
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos				
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	431.538	302.751	1,5	-29,8
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.				
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	5.169.397	4.775.406	24,0	-7,6
30 Fabricación doutro material de transporte				
31 Fabricación de mobles	255.280	252.350	1,3	-1,1
32 Outras industrias manufactureras				
IMPORTACIÓN	2021	2022	% 2022 sobre o total	TVI (%)
B Industrias extractivas	1.484.478	2.039.588	10,9	37,4
C Industria manufacturera	15.799.131	16.663.135	89,1	5,5
10 Industria da alimentación	2.297.328	2.407.117	12,9	4,8
11 Fabricación de bebidas				
12 Industria do tabaco				
13 Industria téxtil	674.524	780.691	4,2	15,7
14 Confección de roupa de vestir	1.381.765	2.062.416	11,0	49,3
15 Industria do coiro e do calzado	125.316	176.941	0,9	41,2
16 Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	115.896	106.838	0,6	-7,8
17 Industria do papel	202.012	210.361	1,1	4,1
18 Artes gráficas e reprodución de soportes gravados				
19 Coquerías e refino de petróleo	505.926	677.433	3,6	33,9
20 Industria química	1.357.627	1.745.950	9,3	28,6
21 Fabricación de produtos farmacéuticos	302.332	226.827	1,2	-25,0
22 Fabricación de produtos de caucho e plásticos	309.535	341.233	1,8	10,2
23 Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	110.865	150.461	0,8	35,7
24 Metalurxia; fabricación de produtos de ferro, aceiro e ferroalixes	1.125.036	1.056.603	5,6	-6,1
25 Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipamento	276.420	346.152	1,9	25,2
26 Fabricación de produtos informáticos, electrónicos e ópticos				
27 Fabricación de material e equipamento eléctrico	523.427	539.351	2,9	3,0
28 Fabricación de maquinaria e equipamento n.c.n.	749.910	838.018	4,5	11,7
29 Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	5.516.900	5.008.905	26,8	-9,2
30 Fabricación doutro material de transporte				
31 Fabricación de mobles	167.563	58.042	0,3	-65,4
32 Outras industrias manufactureras				

Fonte: DataComex. Ministerio de Industria, Comercio e Turismo.

Xunto con este sector, no cadro 7 obsérvase que a outra actividade que experimentou un sensible incremento nas súas exportacións, un 60,6%, foi a fabricación de produtos metálicos; un bo dato, malia que o seu volume de produción total se mantivo estancado. Este último comercio concéntrase na nosa contorna máis próxima, Francia e Portugal.

En canto ao fluxo importador, que en 2022 medrou un 5,5% (un 21,6% en termos monetarios), cabe destacar a asimetría na industria da confección de pezas de vestir entre a entrada de produtos en Galicia e a súa saída. Esta asimetría non se produciu na automoción, sector no que as importacións tamén descendieron en termos reais. Ademais, obsérvase un descenso nas compras de madeira, o que se contrapón ao crecemento dun 4,8% na industria da alimentación; suba que se produce a pesar de que o índice do valor unitario medrou un 21,8%.

A evolución da especialización industrial galega con respecto a España

Unha forma alternativa de presentar a estrutura industrial galega é a través dos resultados da mostra do valor de venda dos produtos industriais máis importantes, que o INE elabora con carácter anual. A última serie dispoñible ao redactar este informe é a de 2021 e, como se recolle no cadro 8, a distribución deste valor de venda presenta unha distribución similar ás xa comentadas. Neste caso, alimentación e vehículos de motor absorben o 43,2% do total, nunha estatística na que se incorporan todos os sectores.

Con esta epígrafe preténdese observar as diferenzas e similitudes da distribución sectorial da industria en Galicia e o conxunto de España. Para iso elaborouse un sinxelo coeficiente de especialización (peso que un sector ten no conxunto da industria de Galicia ponderado polo peso que ese sector ten en España) e indica que, canto maior sexa o seu valor, maior será esa especialización. En todo caso, o peso dun sector en Galicia é maior que o existente en España se o índice supera o valor 100.

Os resultados galegos mostran unha grande especialización con respecto a España en tres sectores (confección de pezas de vestir, vehículos de motor e madeira). Esta circunstancia permaneceu invariable nas últimas décadas e, previsiblemente, manterase sen grandes alteracións en 2022. Non se produce unha especialización tan alta en sectores industriais básicos como a alimentación, xa que se trata dunha actividade cun forte peso en moitas comunidades autónomas. Ocorre algo similar co segmento de produtos siderúrxicos.

Doutra banda, con respecto a España, a especialización da industria galega é moi baixa en sectores de gran proxección e que incorporan alta tecnoloxía. É o caso dos produtos informáticos, a maquinaria e equipo, a industria química ou os produtos farmacéuticos. Con todo, sobre estes últimos cómpre destacar

Cadro núm. 8

Composición da oferta industrial galega: valor de venda dos produtos industriais. Ano 2021

	CNAE-2009	Miles de euros	%	% Galicia/España	Coefficiente de especialización
Alimentación	10	7.938.328	21,8	8,3	110,4
Bebidas	11	1.136.423	3,1	6,7	89,3
Tabaco	12	0	0,0	0,0	0,0
Téxtil	13	90.457	0,2	2,1	27,4
Confección de pezas de vestir	14	1.365.046	3,8	44,2	589,5
Coiro e calzado	15	164.237	0,5	5,7	76,4
Madeira e cortiza	16	1.219.058	3,3	18,1	241,9
Papel	17	552.175	1,5	3,5	47,1
Artes gráficas e reprodución de soportes gravados	18	146.410	0,4	3,9	52,5
Cocarias e refino de petróleo	19	2.533.627	7,0	7,7	102,6
Industria química	20	807.894	2,2	2,0	27,3
Produtos farmacéuticos	21	189.729	0,5	2,0	27,0
Manufacturas de caucho e plástico	22	916.149	2,5	4,6	61,8
Produtos minerais non metálicos	23	837.441	2,3	4,7	63,1
Produción, primeira transformación e fundición de metais	24	2.577.303	7,1	7,8	104,5
Produtos metálicos	25	1.960.092	5,4	5,8	77,8
Produtos informáticos, electrónicos e ópticos	26	174.363	0,5	4,7	62,2
Material e equipo eléctrico	27	388.620	1,1	2,9	38,5
Maquinaria e equipo	28	832.776	2,3	4,3	57,3
Vehículos de motor, remolques e semirremolques	29	7.805.612	21,4	15,7	209,1
Outro material de transporte	30	507.107	1,4	5,1	67,4
Mobles	31	558.124	1,5	8,3	111,0
Outras industrias manufactureiras	32	128.903	0,4	3,2	43,3
Reparación e instalación de maquinaria e equipo	33	1.021.854	2,8	7,1	94,7
Produción de enerxía eléctrica, gas e vapor	35	2.541.876	7,0	8,9	118,8
Total		36.393.603	100,0	7,5	

Fonte: Elaboración propia a partir da *Encuesta industrial de productos*, INE.

o anuncio de novos investimentos, ao que se ten que sumar o progresivo auxe das empresas biotecnolóxicas que foron xurdindo nos últimos anos, moitas veces como *spin off* das universidades, e que sitúan Galicia entre as comunidades (a sexta en canto a número de empresas en 2021) españolas. Ademais, nos últimos meses anunciáronse novos investimentos en produtos biofarmacéuticos que, como o caso do grupo Zenda, se estenden cara ao norte de Portugal.

O apoio do sector público ao desenvolvemento da industria galega

A industria galega pode beneficiarse das axudas de diversa índole que proporcionan as Administracións Públicas co fin de lograr un mellor desenvolvemento. Desde practicamente a integración de España en 1986 na entón CEE, o marco das distintas liñas de axudas determina o conxunto de fondos estruturais e de cohesión europeos que permiten cofinanciar múltiples actuacións. Iso non impide que os distintos organismos incidan, baixo determinados criterios, exclusivamente cos seus propios orzamentos.

En canto á política de cohesión da Unión Europea e o seu impacto na industria galega hai que considerar que 2022 foi un ano no que aínda se está a medio camiño entre a culminación do marco financeiro aprobado para o período 2014-2020 e o inicio do novo deseñado para o período 2021-2027 (que na práctica pódese prolongarse ata o 2029) e no que os programas operativos máis determinantes para este último período aínda se aprobaron en decembro de 2022. Unha novidade de interese foi a creación do Fondo de transición xusta, que xestiona a Administración autonómica, e que cunha axuda de 101 millóns de euros para todo o período incide nas dúas áreas da provincia da Coruña afectadas pola transición enerxética. Trátase das Pontes e Meirama, que disporán destes fondos de apoio para impulsar o seu tecido produtivo. No cadro 9 preséntase a asignación dos fondos para este novo período, coa particularidade de que nos fondos FEDER non se inclúe o previsto nos programas de cooperación territorial europea. Destes últimos, o de maior incidencia é o Programa de Cooperación Transfronteiriza Interreg España-Portugal (POCTEP) 2021-2027 e, en concreto, a cooperación transfronteiriza entre Galicia e a Rexión Norte de Portugal. A cuarta convocatoria está aberta ata o 31 de maio de 2023.

Cadro núm. 9
Asignación a Galicia dos fondos europeos da política de cohesión para o período 2021-2027 (millóns de euros a prezos de 2018)

	Feder	FSE+	Fondo de transición xusta
Xestión da comunidade autónoma	834	398	101
Xestión doutros organismos	1.058	505	
Total	1.892	903	101

Fonte: Xunta de Galicia

A referencia ás políticas rexionais comunitarias que inciden en Galicia en 2022 segue sendo, como nos anos anteriores, o marco de 2014 a 2020 cunha axuda xestionada pola Administración autonómica que alcanza un total de 804,93 millóns de euros. Dos catro fondos estruturais e de investimento europeos, FEDER, FSE, FEADER e FEMP, os apoios máis tradicionais ás empresas industriais concéntranse no PO

FEDER Galicia e, en particular, no eixo prioritario 1. As axudas neste eixo do PO alcanzaban os 76 millóns de euros no apartado relacionado cos gastos de I+D+i, e de 55,5 millóns no apoio á actividade empresarial, no que se deben incluír as axudas á competitividade, á internacionalización e á defensa da competencia, entre outras.

O principal organismo encargado de executar e xestionar as políticas de apoio á industria galega por parte da Administración autonómica é o Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE); institución con personalidade xurídica propia adscrita á Consellería de Economía e Industria desde a súa creación en 1992. Tras a pandemia, na que se necesitou articular con urxencia unha serie de actuacións que permitisen aliviar a situación dos sectores máis vulnerables, en 2022 as políticas volveron a unha certa normalidade para a cal dispuxo dun orzamento de case 202 millóns de euros; cifra inferior á dispoñible en 2021, 262,3 millóns de euros. Ademais do apoio á internacionalización do sector produtivo, as axudas que inciden nas empresas concéntranse na subvención a fondo perdido ao investimento a grandes empresas e pemes e o apoio financeiro a través de créditos concedidos por entidades financeiras colaboradoras, créditos propios e as actuacións en avais e reavais. Todos eles cobran agora unha grande importancia debido á actual subida nos tipos de xuro.

Na Administración autonómica, as políticas que utilizan o capital risco tanto como para a entrada temporal e minoritaria no capital social das sociedades como para a concesión de préstamos das empresas participadas canalízanse na actualidade a través de Xesgalicia. Este organismo, participado nun 100% polo IGAPE, xestiona tres fondos de capital risco (un cuarto, Adiante 2000 esta en proceso e liquidación), ademais dos activos de Sodiga, a sociedade máis veterana na política industrial galega e que en 2022 cumpría os 50 anos de existencia. A previsión de Xesgalicia para 2022 era incidir sobre 26 proxectos e realizar un

seguimento e control a 142 empresas participadas. Nos últimos anos, un dos principais obxectivos desta sociedade é investir en entidades de capital risco privado para a realización de actuacións conxuntas.

Pola súa banda, a Administración central tamén incide na industria galega a través dun amplo paquete de programas. Xunto coas actuacións en política tecnolóxica levadas a cabo polo Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial-CDTI (que a Administración autonómica canaliza a través da Axencia Galega de Innovación- GAIN) e dos programas sectoriais, unha das axudas máis consolidadas é a de incentivos rexionais que consiste na subvención a fondo perdido a proxectos empresariais industriais e, tamén, aos do sector turístico e instalacións complementarias de lecer. Galicia foi declarada zona de promoción económica e as vantaxes actuais permanecerán viventes, como mínimo, ata o 31 de decembro de 2027. Desde o período 2022-2027, no mapa de axudas rexionais aprobado para a Unión Europea, establécese para Galicia, como rexión en transición, unha intensidade máxima das axudas dun 15% para a grande empresa, dun 25% para a mediana e dun 35% para a pequena. É rexión en transición, xa que o seu PIB *per cápita* está comprendido entre o 75% e o 100% do PIB medio da UE.

Os resultados do programa de incentivos rexionais en 2022, responsabilidade do Ministerio de Facenda e Función Pública e xestionado polo IGAPE, en consonancia cos dos últimos anos, son moi parcos. Só se aprobaron catro proxectos, todos eles industriais, dos que dous se localizan na provincia da Coruña e os outros dous na de Pontevedra. O de maior contía, cun investimento algo inferior aos 7,3 millóns de euros, sitúase nas Pontes e refírese á sociedade Delicias Coruña, S.L., empresa con certa tradición na zona encaдрada no sector da alimentación.

Fronte a este conxunto de actuacións tradicionais, na política industrial galega inciden os fondos provenientes do Mecanismo Europeo de Recuperación e Resiliencia, aprobado polo Parlamento Europeo o 12 de febreiro de 2021 debido á crise motivada pola situación sanitaria en Europa. España presentou o seu Plan de Recuperación, Transformación e Resiliencia a finais de abril e foi aprobado pola Comisión en xullo de 2021. Este plan contempla 69.500 millóns de euros en transferencias directas, que se poderán ampliar ata máis de 140 mil millóns en créditos se fose necesario. Esta é así a vía para canalizar o fluxo de fondos Next Generation UE. O Goberno central indicou que a finais de 2022 se resolveron convocatorias de axudas e licitacións en España por unha contía de máis de 23.300 millóns de euros vinculados a 190 mil proxectos.

No conxunto de proxectos que configuran este complexo programa sobresaen os denominado Proxectos Estratéxicos para a Recuperación e Transformación Económica (PERTE) que xeraron moitas expectativas e tamén una certa polémica en 2022. Unha crítica recorrente é a da excesiva centralización deste programa na Administración central e as dificultades do tecido produtivo no seu acceso. En todo caso, trátase de proxectos de gran dimensión e cun efecto de arrastre notable. Ata finais de 2022 aprobáronse un total de doce PERTE, dos que para o sector industrial son máis relevantes os seguintes.

PERTE para o desenvolvemento do vehículo eléctrico e conectado. Aprobado o 13 de xullo de 2021, e do que a factoría viguesa non saíra excesivamente ben parada da primeira convocatoria e da que se agarda que na segunda se atendan as súas peticións. As últimas noticias indican que se reclama financiamento para instalar a plataforma STLA Small, destinada á fabricación de coches eléctricos de menor tamaño.

O PERTE das enerxías renovables, hidróxeno renovable e almacenamento. Foi aprobado o 14 de decembro de 2021. O Ministerio para a Transición Ecolóxica e o Reto Demográfico resolveu o pasado mes de marzo de 2023 a concesión de 200 millóns para 37 proxectos de hidróxeno renovable dos que tres son galegos e recibirán un apoio de 32 millóns de euros. Localízanse nas Pontes, Caldas de Reis e Vigo. O primeiro denomínase H2Pole e participan Reganosa e a empresa de electricidade lusa EDP. O proxecto de Caldas de Reis denomínase Green Umia e está participado por Iberdrola e Foresa. O proxecto do Porto de Vigo, denominado Julio Verne, está impulsado por un grupo de pemes coa participación de ANFACO, CTAG e Aclunaga.

O PERTE do sector agroalimentario foi aprobado o 8 de febreiro de 2022. Mobilizou nun principio mil millóns de euros para, posteriormente, ampliarse con 800 millóns máis. No referente a Galicia destaca a iniciativa denominada SmarTZ4Milk, coordinada pola Agrupación Industrial Alimentaria de Galicia (Clusaga) e que conta coa participación de dezanove empresas e centros tecnolóxicos, excedendo o ámbito galego. O obxectivo é modernizar e dixitalizar un sector cun potencial en Galicia non plenamente explotado.

O PERTE para a industria naval foi aprobado o 15 de marzo de 2022. Preténdese modificar a cadea de valor do sector, para o que se conta cun gasto público de 310 millóns de euros, aos que se deben engadir 1.150 millóns de iniciativa privada. Asime e a agrupación industrial naval galega Aclunaga mobilizaron doce proxectos impulsados por Soermar (Sociedad para el Estudio de los Recursos Marítimos), que lidera neste

PERTE o proxecto Tecnaval 2025; apoiado tamén por institucións doutras comunidades autónomas. Trátase dun proxecto tractor, no que a metade das empresas participantes son galegas coa finalidade de facilitar ás pemes o acceso a este PERTE.

O PERTE Aeroespacial aprobado o 22 de marzo de 2022 prevé un investimento público de 2.193 millóns de euros, xunto cun privado que roldará os 2.340 millóns. A aposta galega está na potenciación do Polo Aeroespacial que conta como eixo central as instalacións das Rozas, das que xa se deron referencias anteriormente.

O PERTE de microelectrónica e semicondutores foi aprobado o 24 de maio de 2022 e está dotado con 13 mil millóns de euros. É a empresa compostelá Televés unha das máis interesadas en participar nese programa que tenta combater a crise de microchips xurdida tras a pandemia.

Finalmente, tamén é de interese para a industria galega o PERTE de Descarbonización Industrial aprobado o 27 de decembro de 2022. Cun investimento público de 3.100 millóns de euros, que co privado se poderá elevar a 11.800 millóns, prevese a fabricación de compoñentes, desenvolvementos tecnolóxicos ou as enxeñerías. En Galicia, un dos grandes beneficiarios tería que ser a multinacional norteamericana Alcoa.

Ademais deste conxunto de PERTE xa aprobados que inciden na industria galega, aínda se está pendente de obter unha resposta a peticións de novos PERTE por parte de institucións e sociedades que pretenden realizar investimentos relevantes. É o caso da lusa Altri e da súa posible instalación en Palas de Rei-Lugo para fabricar fibra téxtil a partir da madeira de eucalipto. Recentemente desde Altri informouse que o proxecto levará o nome de Gama e, xunto coa elaboración de pasta soluble de papel, instalarase unha planta industrial para xerar unha fibra téxtil de orixe vexetal, lyocell. Prevese que nun inicio xa se poderán fabricar 100 mil toneladas, a metade da capacidade máxima da planta.